

Lierne kommune

Omsorgsetaten

**Helse- og omsorgsdept.
Postboks 8011 Dep**

0030 OSLO

Vår ref:
07/972-2-CABE

L.nr.
4137/07

Arkiv:
F21

Deres ref:

Dato:
29.10.2007

HØRING - FORSLAG TIL STERKERE RETTIGHETSFASTING AV ORDNINGEN MED BRUKERSTYRT PERSONLIG ASSISTANSE (BPA).

Dette er en felles administrativ høringsuttalelse for følgende kommuner i Indre Namdal: Lierne, Røyrvik, Snåsa, Grong, Høylandet og Namsskogan.

Innhold i forslaget:

Forslaget innebærer å endre sosialtjenesteloven slik at alle som fyller de alminnelige vilkårene for å motta praktisk bistand og opplæring, og som har behov for omfattende tjenester, får en rett til å få hele eller deler av denne tjenesten organisert som BPA. Videre foreslås det at en bruker som innvilges BPA skal ha rett til å bestemme arbeidsgivermodell og hvem som skal være assistent. Forslaget vil stimulere kommunene til å organisere praktisk bistand på nye måter og bidra til større valgfrihet og brukarmedvirkning. Retten til å få organisert praktisk bistand som BPA foreslås avgrenset til brukere som har et omfattende behov for tjenester. Dette samsvarer med dagens retningslinjer som presiserer at det forutsettes at bistandsbehovet er så omfattende at det mer hensiktsmessig kan ivaretas gjennom BPA enn gjennom mer tradisjonelle omsorgstjenester. Ved et lite bistandsbehov vil det ikke foreligge tilsvarende behov for BPA. Forslaget innebærer videre at retten til å velge BPA ikke skal være begrenset til bestemte funksjonshemninger eller diagnoser. I utgangspunktet legges det heller ikke opp til at retten skal være begrenset av alder. Samlet sett vil forslaget bidra til å utjevne kommunale forskjeller på hvem som får tjenestene organisert som BPA.

Det foreslås ingen endringer i finansieringsform. Dette da departementet mener at BPA finansieres av kommunenes frie inntekter. Og at en lovendring vil innebære en utvidet plikt for kommunene til å kunne tilby praktisk bistand organisert som BPA. Pliktens innhold er imidlertid begrenset til en alternativ organisering av tjenestetilbudet. Det legges derfor til grunn at de foreslåtte endringer ikke innebærer økte kostnader.

Postadresse:

7882 Nordli

E-post: postmottak@lierne.kommune.no

Hjemmeside: www.lierne.kommune.no

Sentralbord:

Telefaks:

Saksbehandler tlf:

74 34 34 00

74 34 34 10

74 34 34 53

Bankgiro:

Skattekonto:

Org. nr:

4448.10.01894

7855.05.17387

972 417 963

Særlige spørsmål det ønskes kommentarer til:

1. I hvilken grad vil de foreslåtte endringene føre til at et større antall brukere vil ønske tjenestene organisert som BPA? Fra hvilke grupper (type funksjonshemming, diagnose, alder) vil dette særlig skje? Hva vil være omfanget på den praktiske bistanden (tjenesteomfanget) til disse gruppene? Hvordan kan dette påvirke de økonomiske og administrative konsekvensene av ordningen (for kommunen, og for staten)?
2. Bør kommunen eller brukeren bestemme arbeidsgiverforholdet?
Bør brukeren bestemme hvem som skal være assistenter?
3. Uavhengig av hvem som har arbeidsgiveransvaret, er det i utgangspunktet brukeren som skal ha arbeidslederansvaret for assistenten. Bør kommunen, pårørende eller hjelpeverge ha arbeidslederansvar dersom brukeren selv ikke er i stand til å ivareta dette?

Høringsuttalelse:

Spm. 1. **I hvilken grad vil de foreslåtte endringene føre til at et større antall brukere vil ønske tjenestene organisert som BPA? Fra hvilke grupper (type funksjonshemming, diagnose, alder) vil dette særlig skje? Hva vil være omfanget på den praktiske bistanden (tjenesteomfanget) til disse gruppene?**

Hvordan kan dette påvirke de økonomiske og administrative konsekvensene av ordningen (for kommunen, og for staten)?

- En ser noen utfordringer ved å rettighetsfeste BPA-ordningen slik som foreslått. For små kommuner, med små tjenester og lite ressurser i utgangspunktet, vil en øking i antallet mellomstore brukere (i notatet benevnt som gjennomsnittsbukere) medføre økte kostnader. Dette da små kommuner ikke kan redusere på turnuser i åpen omsorg, eller i bofellesskap, som allerede er på et minimumsnivå – for å overføre timer til brukere med BPA. I dagens trange økonomiske situasjon har de færreste kommuner noen egen pott stående for å fange opp nye brukere som ønsker BPA.
- Når det gjelder de ”Store” brukerne kan det bli vanskelig å finne ressurser hvis **dagens** beboere i bofellesskap vil komme og kreve BPA-organisering ved en evt lovendring. I bofellesskapet kan kommunen organisere hjelpen individuelt, men også dra nytte av stordriftsfordeler og tilstedværelse for flere brukere samtidig. Med BPA her vil hver enkelt bruker ha krav på å ha sin egen assistent, noe som medfører behov for både flere ”hoder” og større økonomiske ressurser. For brukerne ville det klart være en forbedring, men en skal også være klar over at det å være personlig assistent er en meget krevende oppgave. Brukerens behov for å ha få assistenter gjør at det blir en alenearbeidsplass som en ser at få takler over tid. Dette slår tilbake på brukeren som må skifte assistenter oftere enn ønsket.
- Ut fra dette er en ikke enig i at endringen ikke medfører økte kostnader. Ser klart fordeler, sett fra kommunenes side, med et større statlig finansieringsansvar slik som i Sverige. Det må gå an å finne noen normer for tildeling av tjenester over 20 timer, slik at departementets bekymring for at kommunene skal ”gå amok” og innvilge for mye timer ikke slår inn. I høringsnotatet har departementet tatt med i sin vurdering at ” *Rettighetsfesting av BPA vil gi kommunene mindre fleksibilitet med hensyn til fordelingen av ressurser mellom mottakere av praktisk bistand i hjemmet. Dette innebærer at kommunenes mulighet til å prioritere mellom ulike tjenestemottakere reduseres, og at ressursene bindes til enkelte brukere (BPA-brukere). Samlet kan det gi mindre praktisk bistand per krone for kommunens innbyggere*”. Dette er en vurdering som er i tråd med kommunenes syn på saken. Denne vurderingen burde vært mer vektlagt i departementets tilråing.
- Den foreslåtte endringen i tilskuddsordningen for BPA går ut på å endre fra en fastsatt sum pr ny bruker (i løpet av 3 år), til at kommunene må dokumentere at det er etablert/organisert et opplegg for informasjon, opplæring og veiledning for å kunne søke på midler. Da BPA skal være en individrettet tjeneste mener en at det må være opp til brukeren og kommunen å finne ut hvordan opplæringen best skal foregå i hvert enkelt tilfelle. Noe skal riktig nok være basert på

faste opplegg/kurs for å lære om arbeidslederrollen, assistentrollen osv, men den aller meste læringen foregår i heimen til den som skal motta tjenesten. Derfor er en del av tilskuddene kanskje brukt slik at det ser ut som om det går til ordinær drift, mens det i realiteten er opplæring i praktisk arbeid. Det tar tid å bli trygg i rollene som både arbeidsleder og arbeidstaker når en skal arbeide så tett som det her er snakk om. Tilskuddet har derfor vært til stor nytte, spesielt under det første året, for nye brukere. I starten vil det også kunne være en del utskiftninger av assistenter, før begge parter er fornøyde. Det vil medføre at flere timer kan måtte gå til opplæring enn planlagt.

Spm.2. Bør kommunen eller brukeren bestemme arbeidsgiverforholdet?

Bør brukeren bestemme hvem som skal være assistenter?

Kommunen bør få bestemme hvem som skal stå som arbeidsgiver. Dette ut fra at en mener at ECON Analyse sin undersøkelse ikke viser den fulle virkeligheten. Den er basert på både direkte og indirekte kostnader. Noe som i og for seg nok er korrekte tall, men enn en gang kommer småkommunene dårlig ut her. Tallene ville vært riktige hvis en ved å innvilge for eksempel 20 timer BPA også kunne redusere de indirekte kostnadene forholdsvis. Men det er ikke mulig å redusere for eks. husleie for administrasjon, telefonutgifter, stillinger på lønningskontor og i administrasjonen tilsvarende. Her kommer også stordriftsfordelene inn og gjør at bruk av ledige ressurser ved sykefravær og ferier holder ned kostnadene for kommunen. Det er mulig at større kommuner som har mange BPA-brukere kan redusere på administrasjonen hvis alle går over til andelslag?

Derfor bør **kommunen** kunne vurdere økonomi opp mot de fordeler et andelslag ellers har, bl.a. i form av kompetanse på kursing og veiledning, samt at det avlastar administrasjonen i en travel hverdag.

Men en mener at brukeren, i så stor grad det er mulig, bør få være med å bestemme hvem som skal være assistenter. Så fremt det ikke er spesielle behov som må dekkes, hvor det er krav til spesiell kompetanse.

Spm. 3. Uavhengig av hvem som har arbeidsgiveransvaret, er det i utgangspunktet brukeren som skal ha arbeidslederansvaret for assistenten. Bør kommunen, pårørende eller hjelpeverge ha arbeidslederansvar dersom brukeren selv ikke er i stand til å ivareta dette?

Dette er et vanskelig spørsmål å svare på. Det er avhengig av om brukeren har nytte av brukerstyringen, eller om det er pårørendes ønsker som gjør at BPA er ønsket. Ser klart at pårørende kan/bør være arbeidsledere når det gjelder å administrere ordningen for barn med handikap og at det da vil være en "gråsone" for hva som er barnets behov og hva som er foreldrenes. Men når barnet blir voksent og ikke er i stand til å ivareta arbeidslederrollen, bør det vurderes om BPA er riktig ordning videre. Noen ganger kan det være riktig, mens det andre ganger kan handikappet være av en slik art at brukeren ikke har nytte av ordningen slik den i utgangspunktet er tenkt. Er i vertfall mer tilhenger av at en hjelpeverge kan være arbeidsleder, enn pårørende. De bør få mulighet til å være just pårørende når det er snakk om et livslangt hjelpebehov.

Har i tillegg noen betraktninger i forhold til arbeidsrettslige forhold for assistenter i BPA-ordninger:

Det er en utfordring i de tilfeller hvor brukeren har et variert behov for hjelp, slik at assistenten ikke kan ha en fast stillingsprosent. Det er tidligere fastlagt at brukeren kan samle opp timer i løpet av året, for å bruke til spesielle oppgaver/hendelser hvor han/hun trenger mer assistanse enn normalt (feriereiser, kursopphold mv). Assistenten kan da ikke arbeide ut over arbeidsmiljølovens regler, og dermed ikke "ta igjen" tapte timer fra tidligere i året. Det er heller ikke sikkert at assistenten har mulighet for å arbeide mye når brukeren så ønsker. Her må da evt andre assistenter komme inn, noe som medfører at den/de faste assistentene ikke får den stillingsprosent de i utgangspunktet er

lovet/ansatt i. Har derfor problemer med begrepet ”fast ansettelse”, når en ikke kan gi en fast stillingsprosent. Håper departementet kan si noe om dette også.

Med hilsen

Ole Jørgen Rødøy
Rådmann
Røyrvik kommune

Ivar Kvalø
Ass. Rådmann
Namsskogan kommune

Ester Brønstad
Rådgiver/enhetsleder
Snåsa kommune

Carina Bergli
Omsorgssjef
Lierne kommune

Håkon Kolstrøm
Pleie- og omsorgsleder
Grong kommune

Gunni Grannes Solem
Helse- og sosialleder
Høylandet kommune

Kopi: Rådmennene i Indre Namdal